

राप्ती नगरपालिका चितवनको आ.व. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम

आदरणीय नगरसभा सदस्यज्यूहरू

हार्दिक अभिवादन, नमस्कार ।

यस सम्मानित १४औँ नगरसभामा राप्ती नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु । राप्ती नगरपालिकाको समग्र सामाजिक आर्थिक विकासको खाका कोर्दै गर्दाको यस महत्वपूर्ण घडीमा म सर्वप्रथम देशमा प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र र गणतन्त्र ल्याउन आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्ने सम्पूर्ण ज्ञातअज्ञात सहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जलि अर्पण गर्दछु ।

राष्ट्रियता, सामाजिक न्याय, समावेशिताप्रति प्रतिबद्ध रही न्यायपूर्ण समाजको नेतृत्व गर्नुहुने अग्रजहरूप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु । समृद्ध राप्ती निर्माणमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण मतदाताहरूप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । नगरपालिकाका पूर्व नगरप्रमुख तथा उपप्रमुखज्यूहरू, १३ वटै वडाका पूर्व वडाध्यक्षज्यूहरू, सदस्यज्यूहरूलगायत चितवन जिल्ला समन्वय समिति, वागमती प्रदेश सरकार र संघीय सरकारप्रति हालसम्म राप्ती नगरपालिकाले प्राप्त गरेको साथ र सहयोगप्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । सँगसँगै सम्पूर्ण दातृनिकायहरू, अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू लगायत समस्त नागरिक समाजप्रति सम्मान व्यक्त गर्दछु ।

राप्तीको समग्र विकास गर्ने उद्देश्यले हामीसँग भएका सबै भौतिक तथा अभौतिक साधनस्रोतहरूको समुचित सदुपयोग गर्दै र प्रयाप्त रोजगारीको सिर्जना गर्दै सम्पन्न राप्ती र सुखी राप्तीवासीको भविष्य कोर्न यो नीति तथा कार्यक्रम बनाएर यहाँहरू समक्ष पेश गरेको छु ।

आदरणीय नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

राप्ती र राप्तीवासीको आमूल सकारात्मक रूपान्तरणका लागि अब म आ.व २०८१/०८२ लागि राप्ती नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु । सवैभन्दा पहिले सम्पूर्ण नगरवासीको सुस्वासस्थ दिर्घायुको कामना गर्दै स्वास्थ्य क्षेत्रमा ल्याउन लागेको नीति तथा कार्यक्रम यस प्रकारका रहेका छन् ।

क) स्वास्थ्य सेवा तथा अस्पताल

स्वास्थ्यनै धन हो भन्ने मुलमन्त्रलाई आत्मसाथ गर्दै यो वर्ष स्वास्थ्य र भण्डारा अस्पतालको माध्यमबाट नगरवासीलाई निम्नानुसार सेवा प्रवाह गर्ने कुरा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

१. नगर प्रमुख विपन्न परिवारलाई स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम : प्रदेश र केन्द्र सरकारले प्रवाह गर्ने

लक्षित वर्ग अनुसारको स्वास्थ्य विमा सेवा वाहेक पनि पालिकामा रहनु भएका विपन्न परिवारलाई निशुल्क स्वास्थ्य विमा गरिनेछ । लक्षित समुहका नगरवासी स्वास्थ्य विमा गर्न वाट वञ्चित हुनु भएको छ भने उहाहरूलाई स्वास्थ्य विमा गर्नको लागि सहजीकरण गरिनेछ । स्वास्थ्यविमालाई प्रभावकारी बनाएर सबै राप्तीवासीले हरेक रोगको सरल उपचार पाउने व्यवस्था गरिनेछ ।

२. **निशुल्क रगत :** राप्ती नगरवासीलाई उपचारको क्रममा आवश्यक रगत निशुल्क उपलब्ध गराइनेछ । चितवनको ब्लड बैंक वाट विरामीको परिचयपत्रको आधारमा निशुल्क रगत कार्यक्रमलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
३. **एक कलको भरमा निशुल्क एम्बुलेन्स तपाइको घरमा :** नगरवासीलाई उपचारको लागि आवातजावतमा सहजीकरण गर्ने र गराउने उद्देश्यले निशुल्क एम्बुलेन्स व्यवस्था कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । अब दुई वटा एम्बुलेन्सले पहाडी भुभाग र तल्लो भुभागमा बसोबास गरिरहेका जनतालाई निशुल्क एम्बुलेन्स वाट प्रभावकारि सेवा प्रवाह गरिनेछ । राप्ती नगरपालिकामा हाल सञ्चालित एम्बुलेन्सहरूको अवस्था र कार्यप्रक्रियाको अनुगमन गरिनेछ ।
४. **जनता केयर कार्यक्रम :** वृद्धअवस्था हुनु भएका आमावुवालाई लक्षित गरि घरघरमा निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण कार्यक्रमलाई प्रभावकारि बनाइनेछ । सेवा थप गरि **जनता केयर कार्यक्रम**को माध्यम वाट स्वास्थ्यकर्मिको टोलि सहित घरमै गई वृद्धाआमावुवालाई निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, परामर्श तथा औषधि वितरण गरिनेछ । घुम्ती स्थास्थ्य टोलीहरूलाई पनि परिचालन गराइनेछ ।
५. **जन्मदिनमा निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण :** राप्ती नगरवासीले आफ्नो जन्मदिनमा भण्डारा अस्पतालमा निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षणको व्यवस्था मिलाएको छु । जन्मदिनमा आइ गरेको परिक्षणमा कुनै पनि शुल्क लिइनेछैन । यो कार्यक्रम वाट अस्पताल प्रति जनमानसमा विश्वास पैदा गर्ने हुदा यो कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
६. **विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रम :** पालिका भित्र रहेका सामुदायिक विद्यालय र संस्थागत विद्यालयमा हप्तामा एक पटक विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । हप्ताको एक दिन विद्यालयले आफ्नो समय तालिका बनाइ विद्यालय नर्स वा विद्यालय नर्स नभएका विद्यालयमा नजिकका स्वास्थ्य केन्द्र तथा स्वास्थ्य चौकि का स्वास्थ्यकर्मिद्वारा **विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन** गरिनेछ ।
७. **वैकल्पिक चिकित्सा अन्तर्गत नागरिक आरोग्य केन्द्र, वीरेन्द्रनगरको सेवालाई सबै वडाहरूबाट घुम्ती सेवा मार्फत प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।** नगरवासीको स्वास्थ्य सम्बन्धी ज्ञान, धारणा र सीपलाई विकास गर्नका लागि आवश्यक जनचेतना अभिवृद्धि, सूचना सम्प्रेषण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
८. **घरमा हुने सुत्केरी शून्यमा भारी मातृशिशु मृत्युदर घटाउन राप्ती नगर अस्पतालबाट प्रदान हुने २४ घण्टे सुत्केरी सेवालाई निरन्तरता दिइनेछ ।** गर्भवती महिलालाई घरघरमा महिला स्वयंम

सेविकाहरुको उपस्थितिमा आवश्यक परामर्श तथा सेवा प्रवाहको बिषयमा जानकारी गराइनेछ । यसका साथै सबै किसिमका स्वास्थ्यसेवा उपलब्ध हुनेगरी सुविधा सम्पन्न स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकि बनाइनेछ । भण्डारामा निर्माणधिन अस्पतालको निर्माण पूरा गरी शिघ्र सुविधा सम्पन्न अस्पताल सञ्चालनमा ल्याइनेछ । हाल सञ्चालित भण्डारा अस्पतालमा लागु भएको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम प्रभावकारि बनाइनेछ । विशेषज्ञहरुद्वारा अनलाईन स्वास्थ्य परीक्षण तथा स्वास्थ्य परामर्शलाई प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गरिनेछ । विभिन्न प्रकारका खोपहरु नियमित उपलब्ध गराइनेछ र नगरपालिकालाई पूर्णखोप दिगोपना लागि निरन्तरता दिइनेछ । राप्ती नगरपालिका अन्तर्गत रहेका बर्थिङ सेन्टरहरुमा निशुल्क भिडियो एक्सरे सेवा प्रदान गरिनेछ । एक वडा एक ल्यावको स्थापना गर्ने नीति लिइएको छ । वडा नं ४ मा स्वास्थ्य चौकि भवन निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ । भण्डारा अस्पतालमा विस्तार भएको दन्त रोग उपचारलाई प्रभावकारि बनाइनेछ । डेङ्गी लगायत किटजन्य रोग नियन्त्रण एंव महामारी व्यवस्थापनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ । सञ्चालनमा रहेको आखा उपचार केन्द्रलाई थप प्रभावकारि बनाइनेछ ।

ख) विद्यालय शिक्षा:

९. **पढ्न पैसा पढैन :** राप्ती नगरपालिका अर्न्तगतका सम्पुर्ण सामुदायिक विद्यालय (इसिडि देखि कक्षा १२) मा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । विद्यालय जाने उमेरका पूर्व प्राथमिक तहका बालबालिकाहरुका लागि प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रमा पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ । निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाईने छ ।
१०. **नमूना बालविकास केन्द्र :** कक्षामा बालबालिकाको टिकाउदरमा वृद्धि गर्नको लागि शैक्षिक गुणस्तर सुधारको कार्यक्रम अर्न्तगत राप्ती नगरपालिका र अन्य दातृ निकायसंग सहकार्य गरि आधारभुत विद्यालयमा शैक्षिक र खेल सामाग्रीको व्यवस्थापन गरी बालमैत्री कक्षाको रूपमा स्थापित गर्दै नमूना बालविकास केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
११. वडा नं ८ मा रहेको **बजरहट्टी आधारभुत विद्यालयमा फरक क्षमता** भएका बालबालिकालाई भर्ना अभियानमा प्रोत्साहन गर्ने, फरक क्षमता भएका बालबालिकाको क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्थासंगको साभेदारीमा प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२. **सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रम :** पहाडी वडाका विद्यालय जाने उमेरका बालबालिकाहरु भर्ना समयमा भर्ना नभएमा उनीहरुलाई नगरसंग समन्वय गरिरहेका दातृ निकायको सहयोगमा **सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रम** सञ्चालन गरिनेछ । निश्चित समयवाधि भित्र आधारभूत तह कक्षा (१-३) को सिकाई प्राप्त हुने गरी बाल शिक्षा कक्षा सञ्चालन गरी विद्यालय शिक्षामा समाहित गरिनेछ ।
- १२.१ **छात्रावास सञ्चालन :** पालिकाको भौगोलिक अवस्थालाई ध्यानमा राख्दै पहाडी क्षेत्रका कान्दा, यौरालीटार, थाकलटार, स्वामिटार र महादेवटार लगायतका अन्य विद्यालयमा छात्रावास सञ्चालन गरिनेछ । दातृनिकायसंगको सहकार्यमा छात्रावास सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ । हाल सञ्चालन भइरहेको छात्रावासलाई अभि व्यवस्थित गरि विद्यार्थीको संख्यावृद्धि गरिनेछ ।

१३. विद्यालयमा विद्यार्थीको नियमितता वृद्धि गर्न, छात्राको उपस्थिति वृद्धि गर्न तथा कक्षा छाड्ने र दोहर्‍याउने दरमा कमी ल्याउन संघीय सरकारबाट प्राप्त हुन आएको दिवाखाजाको कार्यक्रम, निःशुल्क पठ्यपुस्तक वितरण, छात्रवृत्ति वितरणको कार्यक्रम तथा सेनेटरीप्याड वितरणको कार्यक्रम कार्यान्वयनलाई थप परिष्कृत गरि लागु गरिनेछ ।
१४. **जनआर्दश क्याम्पसको स्वामित्व** : राप्ती ७ मा अवस्थित जनआर्दश बहुमुखि क्याम्पसको स्वामित्व लिने प्रकृया अगाडी बढाइनेछ । सम्बन्धित निकायसंगको ऐन र कानुनमा रहि क्याम्पसको स्वामित्व लिइ स्नातक तह र स्नाकोत्तर तहको कक्षा सञ्चालनलाई प्रभावकारि बनाइनेछ । क्याम्पसमा अध्ययनरत सिमान्तकृत तथा अल्पसंख्यक, थारु, दलित, अपाङ्ग, जनजाति र अति विपन्न परिवार भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका छोरि बुहारीलाई बिशेष छुटको व्यवस्था तथा सिमान्तकृत र दलित विद्यार्थीहरुले स्नाकोत्तर पढाइ पुरा गर्न चाहेमा निशुल्क अध्ययन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १४.१ संस्थागत विद्यालयले हरेक बर्ष उपलब्ध गराउदै आइरहेको न्यूनतम १० प्रतिशत छात्रवृत्तिलाई नगरपालिकाको सम्बन्धित निकायले अनुगमन गरि सोको सुनिश्चित गरिनेछ । प्रत्येक संस्थागत विद्यालयमा समय तालिका अनुसार छात्रावृत्तिको सुचना सार्वजनिक गरि वडा र नगरपालिकाको सिफारिसमा छात्रवृत्ति दिइने व्यवस्था गरिनेछ । आवश्यक परेमा यसको लागी नगरले कार्यविधि तयार गरि कार्यसम्पादन गर्नेछ ।
१५. शिक्षकहरुलाई प्रविधिसंग जोड्न र त्यसको कार्यसम्पादनको लागी आवश्यक तालिम, स्थानीय पाठ्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । हरेक शैक्षिक सत्रमा उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने तहअनुसारको विद्यालय र नगर प्रथम विद्यार्थी र बिषयगत शिक्षकलाई नगरपालिकाले छुट्टै बजेट व्यवस्थापन गरि प्रोत्साहन गर्नेछ ।
१६. बिद्यार्थी संख्या, बिषयगत शिक्षकको अभाव र लामो समय अवधिको विदा लिएका शिक्षकको सड्डामा युवा स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन गरी विद्यालयको पठन पाठनलाई नियमित गरिनेछ ।
१७. भौतिक अवस्था कमजोर भएका विद्यालयलाई भौतिक संरचना निर्माण गर्न सहयोग गरिनेछ । भवन र कक्षाकोठा निर्माण एवम मर्मत, खानेपानी, शौचालय, कम्पाउण्डवाल र फर्निचर नपुग भएका विद्यालय, ICT को कार्यक्रम, विज्ञान प्रयोगशाला र पुस्तकालयको कार्यक्रम आवश्यक परेका विद्यालयहरुमा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको कार्यक्रमसंग संयोजन गरी विद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकासको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१८. विद्यार्थीहरु कुलतमा लाग्न नदिन विद्यालयमा अतिरिक्त कक्षा अर्न्तगत वडामा गठन भएका बाल क्लवको सक्रियतामा लागूऔषध दुर्व्यसन विरुद्धको कार्यक्रम, ट्राफिक सचेतना मूलक कार्यक्रम, यौनजन्य र घरेलु हिंसा विरुद्धको कार्यक्रम, यौन शिक्षा तथा आत्महत्या दुरुत्साहन हुने खालका सचेतनामूलक कार्यक्रमलाई विद्यालयस्तरमा सञ्चालन गरिनेछ ।

१९. प्राविधिक शिक्षालाई प्राथमिकतामा राखि राप्ती २ मा रहेको बुद्धशान्ती माविको प्राविधिक कक्षलाई अभि व्यवस्थित र प्रभावकारि बनाइनेछ ।

ग. कृषि सहकारी तथा पशुपन्छि :

राप्ती नगरपालिका स्वाभाविक रूपमै एउटा कृषिप्रधान पालिका हो । कृषिको विकास नगरी यहाँका साधनस्रोतहरूको सदुपयोग हुन्छ न त यहाँका नागरिकहरूको आर्थिक उत्थान हुन्छ । तसर्थ कृषिक्षेत्रको चौतर्फी विकासकालागि कृषियोग्य जमिनहरू र यहाँका किसानहरूको अध्ययन, पहिचान, स्तरीकरण र वर्गीकरण गरी आधुनिक, वैज्ञानिक तथा दीर्घकालीन कृषिप्रणालीको विकास गरिनेछ । सहकारीता समाजवादको आधार हो । त्यसैले सहकारीको मोडेललाई पालिकाको उत्पादन, उपभोग, विनिमय र वितरण प्रणालीमा अधिकतम उपयोग गरिनेछ ।

आवश्यकताअनुरूप नयाँ सहकारीहरू विकास गरिनेछ र अनावश्यक तथा निष्क्रिय सहकारीहरूलाई मर्ज गरिनेछ । सहकारीको विकास तथा स्थायीत्वका लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ । सहकारीको नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन गरिनेछ ।

२०. **कफि जोन** - राप्ती नगरपालिकाले यो आर्थिक वर्ष देखि पहाडी क्षेत्रलाई कफि जोन घोषणा गर्दै, किसानलाई दिगो आमदानीको लागि कफि खेतिमा प्रोत्साहन गर्नेछ । यसका लागि हाल राप्तीको १० देखि १३ वडामा उमारिएका धन्दै ३ लाख कफिको बेर्ना किसानलाई अनुदानमा उपलब्ध गराइनेछ । वडा नं १ को परेवाकोट वडा नं ३ को धमिलीमा समेत कफि खेति गरिनेछ । किसानलाई कफिको बेर्ना सहित आवश्यक प्राविधिक सहयोग गरिनेछ ।

२१. **कुटो कोदालो कार्यक्रम** : न्युनतम ५ गठ्ठा सम्म जग्गा भएका कृषकहरूले नगदेवालि वा तरकारी खेती लगायतका आर्यआर्जनको काम गर्नको लागि रु २५ हजार सम्मको आवश्यक प्रविधि र विउ विजन अनुदानमा व्यवस्थापन गरिनेछ । यसको प्रभावकारिता हेरि हरेक वर्ष अनुदान थप गर्ने वा प्रविधि विस्तारमा सहयोग गरिनेछ ।

२२. **वडामै गोबर परिक्षण** : आधारभुत कृषी तथा पशुसेवा केन्द्रमा गोबर परिक्षणको व्यवस्था गरिनेछ । सञ्चालनमा रहेको ति केन्द्रहरूलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

२३. **बिषादिको प्रयोगमा कमी** : पालिकाले उत्पादन गरेको प्राङ्गारिक मल प्रयोगमा अनुदानको व्यवस्था गरिएको छ । यसले बढ्दो बिषादी प्रयोगमा कमी र रासायनिक मलको अभावलाई मलम लगाउनेछ । बिषादियुक्त उत्पादन र त्यसको मात्रको आधारमा बजारिकरणमा रोक लगाइनेछ ।

२५. **कृषि एम्बुलेन्स** : पालिकाले सञ्चालनमा ल्याएको कृषि एम्बुलेन्सलाई किसानको हितको लागि प्रयोगमा ल्याइनेछ । किसानले आफ्नो आवश्यकतामा प्रयोग गरि उत्पादनलाई बजार सम्म लैजाने व्यवस्था गरिनेछ ।

२६. **पशुपालन** - पशुपालनको विकासका लागि संस्थागत, व्यक्तिगत तथा सामूहिक कृषिफार्महरूको

विकास गरिनेछ। परम्परागत रूपमा हरेक परिवारले १, २ वटा वा थोरैथोरै पशु पाल्दा पालिकाभरिमा धेरै जनशक्तिको दुरुपयोग भएको, उत्पादन लागत बढेको र पशुपालनको समग्र विकास हुन नसकेकोले एकीकृत पशुपालनप्रणालीको विकास गरिनेछ। विशेषगरी समथरक्षेत्रमा गाई र भैँसीपालन तथा पहाडीक्षेत्रमा गाई, भैँसी, बाख्रा आदि फारमहरूको विकास गरिनेछ। यो कार्यक्रम लागू नभएको ठाउँमा पशुपालक किसानहरूलाई नगरपालिकाले यसअघि दिइआएको सुविधाहरू यथावत दिइनेछ। उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धिका लागि नश्ल सुधार, गोठ तथा भकारो सुधार र पूर्वाधार एवं संरचना सुधारका कार्यलाई उच्च प्राथमिकता प्रदान गरि कार्यक्रम तर्जुमा गरिने छ। गाईभैँसीमा देखा परेको लम्पी स्किन रोगको निदान, नियन्त्रण, न्यूनीकरण एवं व्यवस्थापन गरिने छ।

२६.१ : पालिकाको पहाडी क्षेत्रमा व्यवसायिक ट्राउट माछा पालन कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ। यसको लागि आवश्यक प्रर्वन्ध मिलाएको छु।

यसका साथै पालिकामा उत्पादन तथा व्यवसायिक हिसावमा सञ्चालन भइरहेका अन्नबाली, अर्गानिक तरकारीखेती, फलफूलखेती, पुष्पखेती, पोल्ट्रीफार्म जडीबुटीखेती लगायतका क्षेत्रमा आवश्यकता हेरी अनुदानको व्यवस्थापन गर्नेछ। किसानका यस किसिमको काममा प्रोत्साहन गरिनेछ।

२८. व्यवस्थित बसोबास :

अनियमित, अव्यवस्थित तथा अनाधिकृत बसोबासले सिर्जना गरेका र पछि सिर्जना हुनसक्ने समस्याहरू समाधानका लागि निम्नानुसार कामहरू गरिनेछ

२९. **घरधुरि कर संकलन :** नेपाल सरकारको र प्रदेश सरकारको नीतिअनुरूप सबै वडाहरूमा नम्बरी जग्गा बाहेक पर्ती, ऐलानी वा वनसीमाभित्र रहेका वस्तीहरूको उचित प्रमाणीकरण र व्यवस्थापन गरी त्यहाँका बासिन्दाहरूलाई पनि करको दायराभित्र पारेर नगरकोष बढाइनेछ।

३०. **एक बर्ष सय घर :** प्रत्येक आर्थिक वर्षमा राप्ती नगरपालिका भित्र रहेका अति विपन्न परिवारलाई कम्तीमा १०० वटा घर निर्माण गरि हस्तान्तरण गरिनेछ। यसअघि बनेका घर र अव बन्ने सम्पूर्ण घरमा पहिचानको लागि एकै किसिमको रङ प्रयोग गरिनेछ। यसका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ। अव बन्ने घरमा जस्तापातामा समेत एकरूपता ल्याइनेछ।

३१. **आफ्नो जमिन आफ्नो पहिचान :** नगरभित्र आयोगले नापजाँच गरि नक्सा निर्माण गरेको भुमिहिन दलित, भुमिहिन सुकुम्वासी, अव्यवस्थित बसोबासीलाई पहिचान सहितको जग्गा प्रमाणपत्र तयार गरि दिइनेछ। आयोगले विरतण गरेको निस्साको आधारमा राप्ती नगरपालिकाले प्राविधिक खटाइ नापि गरेका जग्गाको विवरण खुल्ने प्रमाण पत्र तत्कालै जनताको हातहातमा पुर्याइनेछ।

३२. वडा नं ५ र ६ को भण्डारा बजार नजिक रहेको तात्कालिन नहर विभागको जग्गाको सरोकारवाला बासिन्दाहरूको समेत सहभागीतामा आवश्यक छलफल गरि दिर्घकालिन व्यवस्थापन गरिनेछ। सरोकारवाला निकायसंग छलफल र संवाद गरि तात्कालिन नहर विभागलाई नगरको हितको लागि प्रयोग गर्न पहल गरिनेछ।

३३. पूर्वपश्चिम राजमार्गको पुरानो बाटोमा बसोबास गर्ने सुकुम्बासीहरूको नगरपालिकाले विकास गर्ने एकीकृत वस्तीहरूमा बसोबासको व्यवस्था गरिनेछ । साथै त्यसरी स्थानान्तरण गरिएका परिवारलाई आयआर्जनको लागि आवश्यक सिप सिकाइनेछ । उनीहरूले हाल बसोबास गरिरहेको बाटोको स्तरोन्नति गरी सञ्चालन गरिनेछ ।
३४. जथाभावी बस्ती विस्तार आप्रवासनको नियन्त्रण गरिनेछ । त्यस्तो गर्नेलाई नगरपालिकाबाट दिइने सुविधाहरूबाट बञ्चित गराइनेछ । बस्तीक्षेत्र, कृषिक्षेत्र, औद्योगिकक्षेत्र, बजारक्षेत्र आदि निश्चित गरिनेछ ।
३५. **टोलविकास संस्थामा एकरूपता :** टोल विकास संस्थाहरूको वैज्ञानिकीकरण गरिनेछ । टोल निर्माण गर्दा सकेसम्म एउटै बाटो, ढल, बिजुली लाईन आदि प्रयोग गर्ने, सधैं देखभेट भइरहने र साभ्ना समस्या हुने घरपरिवारहरूको समूहलाई एउटा टोलमा आबद्ध गराइनेछ । प्रत्येक टोलसुधार संस्थालाई विशेष नम्बर दिइनेछ र त्यहाँका घरहरूलाई पनि तिनीहरूको प्रकृतिअनुरूपको नम्बर दिई पहिचान स्पष्ट गराइनेछ ।
- ३५.१ टोल विकासलाई नम्बरिङ गरि टोलको प्रत्येक सडकलाई चिन्ह प्रदान गरिनेछ । प्रयोग गरिने चिन्हलाई एकरूपता प्रदान गरिनेछ । यसको लागि प्रत्येक टोललाई परामर्श सहितको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । आगामी वर्ष देखि उत्कृष्ट टोल विकास संस्थालाई प्रोत्साहन सहित सम्मान गरिनेछ ।

घ. तथ्याक्त र सूचनाको

राप्ती नगरपालिकाको भौगोलिक, सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थाको यथार्थ तथ्याङ्क संकलन गरिनेछ जसको आधारमा नगरपालिकाको सम्पूर्ण तथ्यहरू र सूचकहरू प्राप्त होऊन् र अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन योजनाहरू वैज्ञानिक ढङ्गले निर्माण गर्न सकियोस् । यसका लागि नगरपालिकामा तथ्याङ्क तथा सूचना शाखाको स्थापना गरिनेछ र त्यस शाखाबाट सबै सूचनाको सम्प्रेषण हुने र सूचना हुने र सूचना प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

घ.१ पालिकामा वाहुल्य रहेका तामाङ्ग र चेपाङ्ग लगायत अन्य जातिका भाषा र लिपि प्रवर्द्धन गरि दस्तावेज गर्ने व्यवस्था गरेको छु ।

ड. फोहोरमैला व्यवस्थापन

फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि निम्नानुसार कार्य गरिनेछ ।

३६. **सफा राप्ती :** राप्ती नगरपालिकाको मुख्य बजार क्षेत्रमा नियमित सरसफाइ गरिनेछ । नगरपालिकाले खटाएको कर्मचारीले हरेक दिन विहान र साभ्ना मुख्य मुख्य बजार क्षेत्रमा सरसफाइ गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । यसका अलवा मुख्य राजमार्ग र चोकमा सफाइ कर्मचारीले नियमित सरसफाइ गर्ने व्यवस्था गर्नेछु ।

३७. नगरभित्र प्लास्टिकजन्य वस्तुहरूको प्रयोगमा क्रमशः नियन्त्रण गर्दै लगिनेछ । यसका लागि स्थानीय साधनस्रोत बाट निर्मित तथा कागज कपडा आदि प्राञ्चारिक वस्तुहरू बाट बनेका भोला, आदिको प्रयोगमा जोड दिइनेछ । त्यस्ता वस्तुहरू उत्पादन गर्ने घरेलु तथा साना उद्योगहरू स्थापना गर्न सहयोग तथा प्रेरित गरिनेछ ।
३८. फोहोर उत्पादन हुने घर, कार्यालय, पसल, उद्योग आदिमा नै प्राञ्चारिक र अप्राञ्चारिक फोहोरहरू फरक फरक किसिमले व्यवस्थापन गर्ने प्रणालीको विकास गरिनेछ । प्राञ्चारिक फोहोरलाई घरघरमै प्राञ्चारिमल बनाएर कौसीबारी तथा करेसाबारीमा प्रयोग गर्न सहयोग तथा उत्प्रेरित गरिनेछ ।
३९. उत्पादित फोहोरको अधिकतम पुनःप्रयोग गर्न र रिसाइकल गर्न प्रेरित गरिनेछ ।
४०. अन्यनगरपालिकाहरूसँग समन्वय गरेर फोहोरमैला प्रशोधन वा धुलीकरण गरी अवशेषको व्यवस्थापन गर्ने आधुनिक तथा वैज्ञानिक तरिकाको खोजी तथा प्रयोग गरिनेछ र त्यो बेलासम्मकालागि डम्पिङक्षेत्रको प्रयोग गरी पछि त्यसलाई पार्क वा अन्य उपयुक्त प्रयोजनकोलागि प्रयोग गरिनेछ ।
४१. जलस्रोत, माटो, वायु आदिमा हुने प्रदुषणको सख्त नियन्त्रण गरिनेछ ।
४२. नगरपालिकामा फोहोरमैला व्यवस्थापन शाखा स्थापन गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई सरल र नियमित बनाइनेछ ।
४३. घुम्ती समयको तालिका बनाई हरेक घर घरमा टेक्टर र कर्मचारी पठाई फोहोर संकलन गरिनेछ । हरेक चोकहरू सफा र हरावरा बनाइनेछ ।

च. प्राकृतिक साधनस्रोतहरूको सदुपयोग

पालिकाभित्र रहेका प्राकृतिक साधनहरू युगौंयुगसम्म यहाँको जीवनका आधार हुन् र यिनीहरूमा हाम्रोमात्र अधिकार नरही हामीपछिका पिँढीहरूको पनि उत्तिकै अधिकार हुन्छभन्ने मान्यताको आधारमा प्राकृतिक साधनहरूको सदुपयोग तथा व्यवस्थापन गरिनेछ । समथर र पहाडीक्षेत्रका सबै खेतीयोग्य जमिनको पूर्णरूपमा र वैज्ञानिककिसिमले सदुपयोग गरिनेछ ।

छ. डिजिटल राप्ती

नगरपालिका, वडा कार्यालयहरू तथा यहाँका संघसंस्थाहरूका कामकार्यहरूलाई क्रमशः डिजिटल गरी सेवा लिन र दिन सजिलो बनाइनेछ । हरेक सेवाहरू सकेसम्म छिटो उपलब्ध गराइनेछ । नगरपालिका र वडाका सबै योजनाहरू र कार्यहरू पारदर्शी बनाइनेछ । हरेक नीति तथा कार्यक्रम निर्माणमा अधिकतम जनसहभागिता जुटाइनेछ र प्रत्येक तीनतीन महिनामा आवधिक कार्यविवरण सार्वजनिक गरिनेछ । घरनक्सा पासलाई अनलाईन प्रणाली मार्फत गरिनेछ । नगरपालिकामा लागु भएको दर्ता चलानी प्रणालीलाई प्रभावकारि बनाउदै मातहतका कार्यालयमा समेत सेवा विस्तार गरिनेछ ।

४४. डिजिटल प्रोफाइल : राप्ती नगरपालिकाकलाई डिजिटल नगरको तर्फ केन्द्रित गरिनेछ । सम्पूर्ण

नगरवासीको वर्तमान अवस्था, नगरको विविध क्षेत्रको अवस्थालाई अनलाईन प्रणाली मार्फत प्रस्तुत गर्नको लागि जनता डाटावेश मार्फत डिजिटल प्रोफाइल निर्माण गरिनेछ ।

४५. **जनतासंग मेयर :** राप्तीको मुख्य मुख्य समस्या पहिचान गरि त्यसको समाधानको लागि जनतासंग मेयर कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । राप्तीका सबै प्रतिनिधि जनतासंग नगर प्रमुख आफै स्थलगत पुगि जनताको गुनासो सुन्ने, सुझाव लिने र सहकार्यको विकल्प खोजिनेछ । यो वर्ष देखि जनतासंग मेयर मोवाइल एप समेत निर्माण गरि राप्तीका गतिविधिलाई समावेश गर्नेछु ।

ज. आत्मनिर्भर नगरपालिका :

राप्तीलाई विविध उपभोग्य वस्तुहरू जस्तै खाद्यान्न, तरकारी, तोरीको तेल, फूल, खानेपानी, अण्डा, माछामासु, दाना, दूध आदि आत्मनिर्भर भइसकेका वस्तुहरूको पहिचान र मापन गरेर तथा अन्य सम्भव भएसम्मका वस्तुहरूमा आत्मनिर्भरता बढाएर क्रमशः आत्मनिर्भर नगरपालिका बनाइनेछ । यसकालागि स्थानीय कृषि, घरेलु उद्योग, साना तथा मझौला उद्योगहरू, सेवा व्यवसायहरूको विकासलाई प्रश्रय दिइनेछ ।

४६. **सिप तथा रोजगार :** राप्ती नगरपालिका भित्रका १ हजार भन्दा बढी युवालाई सिपमुलक तालिमको व्यवस्थापन गरिनेछ । तालिम पछि रोजगारि सिर्जना तथा आय आर्जन कार्यक्रमको लागि अनुदान सहितको प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ४६.१ **लोकसेवा तयारी कक्षा :** राप्तीका युवालाई स्वदेशमा रोजगारको आर्कषित गर्नको लागि नगरस्तरिय लोकसेवा तयारी कक्षा सञ्चालन गरिनेछ । बर्षमा १ सय भन्दा बढी युवालाई लोकसेवा तयारी कक्षामा समावेश गरिनेछ ।

- ४६.२ **घरेलु रक्स उत्पादन :** राप्ती नगरपालिकामा उत्पादन हुने गहु, कोदो, चिउरी तथा अन्य उत्पादनशिल समाग्रि वाट घरेलु रक्स उत्पादन गरि ब्राण्डडको व्यवस्थापन गरिनेछ । यसको प्रकृया र समन्वयनको लागि अध्ययन अनुसन्धान र बजारिकरणको व्यवस्था गरेको छु ।

- ४६.३ **प्रोत्साहन कार्यक्रम :** नगरस्तरिय संघसंस्था क्लवका नियमित गतिविधिलाई प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । क्लव तथा संघसंस्थाले सञ्चालन गर्ने तालिमलाई प्राथमिकतामा राखेको छु ।

४७. **पौरखी युवा :** पालिकाका प्रत्येक वडामा आफ्नै लगानी र पहलमा स्थापित भएका एक पौरखी युवालाई आत्मनिर्भर नगरपालिका कार्यक्रम अर्न्तगत अनुदानको व्यवस्थापन गरिनेछ । दर्ता नभइ सञ्चालनमा रहेकालाई निशुल्क दर्ताको व्यवस्था सहित प्रोत्साहन सो रु १५ हजार अनुदान र दर्ताभइ सञ्चालनमा आएका फर्म वा संस्थालाई लगानीको आधारमा रु ७५ हजार देखि रु १ लाख रुपैया सम्मको प्रविधि वा व्यवसाय स्तरउन्नतीको लागि सहयोग गरिनेछ ।

- ४७.१ **शहिद तथा वेपत्ता परिवार प्रोत्साहन कार्यक्रम :** राप्ती नगरपालिका भित्रका शहिद तथा

वेपत्ता परिवारको लागि प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । त्यस्ता परिवारलाई आवश्यक सिप तथा तालिम दिई आयआर्जन कार्यक्रममा सहभागि गराइनेछ ।

झ. पर्यटन

राप्ती नगरपालिका पर्यटन उद्योगको पनि प्रशस्त सम्भावना भएको पालिका हो । यहाँको पर्यटन विकासकालागि निम्नानुसार कार्यहरू गरिनेछ ।

४८. पर्यटन प्राविधिकहरूको सहयोग लिएर यहाँको पर्यटन केन्द्रहरूको पहिचान, अध्ययन, विकास र प्रचारप्रसार गरी पर्यटन विकासको अल्पकालिन तथा दीर्घकालीन योजनाहरू निर्माण गरिनेछ ।

४९. राप्ती नगरपालिका क्षेत्रमा रहेको विभिन्न पार्कहरूको संरक्षण र संम्बर्द्धन सम्बन्धित वडाको संरक्षकत्व रहने र त्यसको व्यवस्थापन गर्ने नीति लिएको छु । आन्तारिक र वाह्य पर्यटनलाई आकर्षित गर्नेखालको विकास गरि आन्तारिक राजश्वमा वृद्धि गरिनेछ । जस्तै : कुचकुचे वन तथा त्यससँग आसन्न क्षेत्रहरूमा होटलहरू स्थापना र सञ्चालन गर्ने, जङ्गल सफारी गराउने, राप्तीमा डुङ्गासफारी गराउने, संस्कृति तथा सांस्कृतिक कार्यक्रमहरू प्रदर्शन गराउने आदि पर्यटन प्रबर्द्धन सम्बन्धी कार्यहरू सम्बन्धित क्षेत्रको जनसहभागितामा तत्काल शुरू गरिनेछ र त्यस क्षेत्रलाई सौराहा लगायत नेपालका अन्य पर्यटन केन्द्रहरूको सञ्जालसँग जोडिनेछ ।

५०. पानीसराढाप बाट समीटार, किरनटार, ठकुरीभन्ज्याङ, कुईभीर, कान्दा, कमीनचुली, स्याम्राङ, कान्द्राङगढी, पर्खाल, चात्राङ, कुचुर, परेवाकोट हुँदै लोथरबजारसम्मको ट्रेकिङ ट्रयाक खोलिनेछ र त्यसका पदयात्रीहरूकालागि ठाउँठाउँमा आवश्यक सुविधाहरू उपलब्ध गराउन पर्यटन व्यवसायीहरूलाई आकर्षित गर्नेगरी पूर्वाधार तथा वातावरण तयार गरिनेछ ।

५१. थारु समुदायको क्षेत्रमा पर्ने वडा नं ६ को गैडाभाष्माडी ताललाई संरक्षण तथा विस्तार गरिदै लगिनेछ । त्यहा आएका आन्तारिक र वाह्य पर्यटकको लागि सहजताका लागि होमस्टे सञ्चालनमा प्रोत्साहन गरिनेछ । पर्यटन केन्द्र नजिक रहेका बस्तीहरूमा होमस्टे सञ्चालन गराइनेछ ।

५१.१ राप्तीका विभिन्न स्थानमा रहका गढीहरूको अध्ययनगरि पुननिर्माण गरिनेछ । परेवाकोट गढी पुननिर्माणको व्यवस्था मिलाएको छु ।

५१.२ राप्तीमा उत्पादन भएका र निर्माण भएका हस्तकला तथा पहिचान दिने सामाग्रिको लागि कोशेलीको घर सञ्चालन गरिनेछ । तहा प्रदर्शनमा राखिएका त्यस्ता सामाग्रिहरू आन्तारिक तथा वाह्य पर्यटकले खरिद गर्न गरि लान सक्नेछन ।

ञ. शुद्ध खानेपानी :

५२. राप्तीका सबै घरहरूमा शुद्ध खानेपानी वितरण गरिनेछ । हाल सञ्चालित र अब बन्ने खानेपानी योजनाहरूको मीतव्ययिता हुनेगरी पानी वितरण क्षेत्र निर्धारण गरिनेछ । शुद्ध खानेपानी नपुगेका

बस्तीहरूको तुरुन्त पहिचान गरी ती बस्तीहरूमा खानेपानी पुऱ्याइनेछ । न्युनतम एकाई खानेपानी उपभोग गर्ने विपन्न परिवारको महसुल नगरपालिकाले तिर्नेछ ।

ट. टेलिफोन र इन्टरनेट :

५३. **चोकचोकमा इन्टरनेट** : नेपाल टेलिकम तथा इन्टरनेट सेवाप्रदायकहरूसँग समन्वय गरेर सबै बस्तीहरूमा टेलिफोन र इन्टरनेटको सुविधा पुऱ्याइनेछ । यसका लागि नगरपालिकाले आवश्यक सहयोग गर्नेछ । सबै जनताको घरघरमा इन्टरनेटको पहुच होस भन्ने चाहाना राख्दै मुख्य चोक चोकमा नगरपालिकाले टोल विकास संस्थाको नेतृत्वमा सामुहिक इन्टरनेटको व्यवस्था गर्नेछ ।
५४. **कान्दामा इन्टरनेट** : पालिका भित्रका विद्यालय, कलेज, स्वास्थ्यकेन्द्र, सहकारी लगायतका संघसंस्थाहरूमा टेलिफोन र इन्टरनेटको व्यवस्था गरिनेछ । पालिकाभित्रका इन्टरनेट सेवाप्रदायक संस्थाहरूलाई सेवा विस्तार गर्ने क्षेत्र तोकिनेछ र तिनीहरूको अनुगमन गरिनेछ । गएको बर्षनै राप्तीको विकट मानिएको क्षेत्रमा कान्दामा समेत इन्टरनेट समेत पुगेको कुरा जानकारी गराउदछु ।

ठ. युवा तथा खेलकुद विकास:

युवाहरूको शारिरिक मानसिक तथा सामाजिक विकासकालागि पालिकाभित्र देशमा हाल प्रचलित सबै किसिमका खेलहरू खेल्न तथा प्रतियोगिताहरू सञ्चालन गर्न मिल्ने कम्तिमा एक एकवटा खेलमैदान वा कोर्ट वा खेल भवनहरू निर्माण गरिनेछ ।

यसका अलवा

५५. समुदायमा युवा सहभागिताको लागि नगर र वडामा दर्तामा भएका युवा क्लवहरूलाई खेलकुद कार्यक्रममा जोडिनेछ ।
५६. हरेक बर्ष सञ्चालन गरिदै आएको राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता, विभिन्न नगर वडास्तरिय प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५७. नगरपालिका भित्र रहेका खेल मैदानलाई स्तउन्नती गरिदै व्यवस्थापन गरिनेछ ।
५८. नगरस्तरिय तथा अन्य ठुला प्रतियोगिता सञ्चालन र त्यसको व्यवस्थापनको लागि सुविधासम्पन्न कभर्डहल निर्माण गर्ने कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।
५९. स्वस्थ नागरिक स्वस्थ नगर कार्यक्रम अर्न्तगत साविक गाविसको केन्द्र स्थान तय गरि कम्तिमा एउटा OPEN JYM को ब्यवस्थापन गरिनेछ ।

ड. महिला विकास

महिलाहरू छुट्टै जात र वर्ग होइनन् बरू समाजिक तथा आर्थिक विकासको आधाशक्ति हुन् भन्ने मान्यतामा हरेक नीति तथा कार्यक्रमहरू बनाइनेछ । त्यसैले राजनैतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक तथा

आर्थिक गतिविधिहरूमा महिला र पुरुषलाई सँगै अघि बढाइनेछ । पुरुष बराबर पहुँच नभएका क्षेत्रहरूमा साभेदारी गर्न सक्नेगरी महिलाको सशक्तिकरण गरिनेछ । महिलाहरू मात्रले योजना बनाउने, कार्यान्वयन गर्ने, अनुगमन गर्ने र सञ्चालन गर्ने संस्थाहरू खोलेर उनीहरूलाई आत्मनिर्भर एवम् सक्षम बनाउने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

६०. विवाहवारी बिस बर्षपारि : पालिका भित्र हुने वालविवाह विरुद्ध जनजेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । वालविवाह दर न्युन बनाउन अभिभावकलाई समेत सचेतनामुलक कार्यक्रममा सहभागि गराइनेछ ।

६०.१ बालबालिकासंग : विद्यालय तथा घरमै रहेका वालवालिकालाई लक्षित गरि बालबालिकासंग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । वालक्लव, विद्यालय तथा समुदायका बालबालिकाको क्षमता अभिवृद्धिको लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६१. गार्मेन्ट सञ्चालन : विपन्न महिलाको आयआर्जनमा वृद्धिको लागि नगरपालिका आफैले गार्मेन्ट सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । सिप सिकेर महिलाले आफ्नो श्रमको माध्यम वाट आर्यआर्जन गर्न प्रोत्साहन कार्यक्रम लागु गरिनेछ । यसलाई विस्तारै वडास्तरमा विस्तार गरिनेछ ।

६१.१ गृहिणी लक्षित कार्यक्रम : घरायसी काम र गृहिणी जिवन विताइरहुनु भएका महिला दिदीवहिनीहरूको लागि गृहिणी लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । गृहिणीलाई घरैमा बसेर फुर्सदको समयमा सिप सिकाइ आयआर्जनको कार्यक्रममा सहभागिता गराइनेछ ।

ढ. असक्त र अपाङ्गहरूको विकास तथा संरक्षण

पालिकाभित्रका असक्त र अपाङ्गहरूको हेरचाह गर्ने तथा अनुकूल र सम्मानजनक रोजगारी दिने काममा नगरपालिकाले विशेष कार्यक्रम बनाएर लागू गर्नेछ । उनीहरूलाई आवश्यक पर्ने सेवासुविधाहट नियमित गरिनेछ ।

ण. विपद् व्यवस्थापन तथा उद्धार

सबै प्रकारका प्राकृतिक तथा अन्य विपद्हरू विरुद्ध पूर्वतयारी गरिनेछ र त्यस्तो विपद् आइहाल्योभने नगरपालिका एवम् सम्पूर्ण नागरिक समाज बाट उद्धार तथा सर सहयोगको व्यवस्था गरिनेछ । यसकालागि सुरक्षा निकायहरूसंग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । नगरमा र वडाहरूमा विपद् व्यवस्थापन तथा उद्धार समितिहरू निर्माण गरी तिनीहरूको सक्रियता बढाइनेछ । रेडक्रस, स्काउट, सुरक्षा निकाय, क्लबहरू आदिलाई समेत समावेश गरी भरपर्दो विपद् व्यवस्थापन तथा उद्धार गरिनेछ ।

त. राप्तीको छुट्टै स्थानीय पहिचान, आफ्नै चिन्ह आफ्नै गान

जिल्ला, प्रदेश, देश र विदेशमा पनि राप्ती नगरपालिकाको पहिचान बढाउने योजनाहरू बनाई कार्यान्वयन

गरिनेछ । यसैवर्ष राप्तीको छुट्टै स्थानीय गान तयार पारिनेछ र हरेक स्थानीय कार्यक्रमहरूमा त्यसलाई राष्ट्रगान पछि गाइनेछ । राप्तीको भौगोलिक, जातिय पहिचान सहितको आफ्नै चिन्ह निर्माण गरिनेछ ।

थ. राष्ट्रिय निकुञ्जको सीमा संरक्षण

जनावरहरू निकुञ्जबाट बस्ती पसेर जनधनको क्षति गर्न नदिन निकुञ्जको सीमानामा लगाइएको सुरक्षा पर्खाल पूरा गरी त्यसमाथि तारजाली लगाएर बलियो बनाइनेछ र मध्यवर्ती सामुदायिक बन र निकुञ्जसँग समन्वय गरी किसानको हितमा हुने गरी नियम संशोधन गर्न प्रयत्न गरिनेछ र मध्यवर्ती सामुदायिक भित्र जिप सफारीको लागि मोटर बाटो निर्माण गरिनेछ ।

द. दलित उत्थान :

यस नगरपालिकामा दलितहरूको संख्या उल्लेख्य रहेकोछ । तसर्थ दलितहरूको उत्थान गर्ने कार्य प्राथमिकतामा पर्नुपर्छ । यसका लागि दलित उत्थान समितिको अगुवाइमा योजना तथा कार्यक्रम बनाएर लागू गरिनेछ र राप्ती नगरमा दलित समन्वय समितिको कार्यालय स्थापना गरिनेछ ।

ध. आदिवासी जनजाति पहिचान :

समथर क्षेत्रमा ठूलो संख्यामा रहेको थारू जातिको आर्थिक सामाजिक विकास र उनीहरूको भाषा, संस्कृति र कलाको संरक्षण गर्नका लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ । अवलोकन गर्न आउने पाउनाहरूको लागि होम स्टे सञ्चालन गरिनेछ । पालिकामा रहेका थारू, चेपाङ, तामाङ, नेवार, मगर, पुन, गुरुङ, दराइ, राइ लगायतका आदिवासी जनजातिको पहिचान भल्कने संग्राहलय निर्माणमा प्रोत्साहन गरिनेछ । मर्दा पर्दा संगठित हुनको लागि आवश्यकता हेरि करियापुत्रि तथा भवन निर्माणमा सहयोग गरिनेछ ।

न. सीमान्तकृत जाति चेपाङको उत्थान :

६२. जनता आवास कार्यक्रम : पालिकाको पहाडीक्षेत्रमा युगौंदेखि बसोबास गरेर पनि विपन्न, अशिक्षित र अचेतन अवस्थामा जीवन निर्वाह गरिरहेका चेपाङ जातिको आर्थिक सामाजिक विकास गर्न प्रदेश र संघीय सरकारसँग समन्वय गरेर थप कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ । विशेषगरी जनता आवास कार्यक्रम मार्फत चेपाङ समुदायलाई सम्बोधन गरिनेछ ।

६३. चिउरी चमेरो कार्यक्रम : पालिका भित्र बसोबासी गरिरहेका चेपाङ जातिको लागि चिउरी चमेरो कार्यक्रम मार्फत आयआर्जनको माध्यम वाट जिवनस्तर उकास्ने प्रयास गरिनेछ । यसका लागि प्रदेश सरकारको सहयोगमा थप कार्यक्रमको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

प. उज्यालो राप्ती :

राप्ती नगरपालिकाको पहाडी क्षेत्र वा विजुली नपुगेको क्षेत्रमा यहि बर्ष विजुली पुर्याउन आवश्यक पहल गरिनेछ । विजुली पुगेका तर आर्थिक अभावमा विजुली जोड्न नसकेका

विपन्न परिवारलाई निशुल्क मिटर वक्स जडान गरिनेछ । उज्यालो राप्ती कार्यक्रम अर्न्तगत पालिकाको मुख्य मुख्य बजार, धार्मिकस्थल, चोक चोकमा, टोल विकास तथा क्लव वा समुह संरक्षकत्व रहने गरि भिलिमिल पारिनेछ ।

माथि उल्लेखित कार्यहरूबाहेक पनि यस अधिको स्थानीय सरकारले अधि बढाएका तर सम्पन्न नभएका महत्वपूर्ण कार्यक्रम तथा आयोजनहरू पूरा गरिनेछ । गौरवशाली कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

फ. बिसौती : पालिकाका विभिन्न स्थानमा चौतारी निर्माण गरिनेछ । चेपाङ्ग राजमार्गको मुख्य क्षेत्रमा पाटीपौवा र ढुङ्गेधारा निर्माण गरिनेछ ।

ब. राजश्व

पालिकाको आन्तारिक राजश्व संकलनमा टेवा पुग्न र विकासको पाइलाले फड्को मार्नको लागि करको दायरा वृद्धि गरिनेछ भने करको दरमा केही परिवर्तन गरिनेछ र नियमिति कर तिर्ने करदाताहरूको समयको बचन हुने हेतुले अनलाईन मार्फत कर तिर्ने व्यवस्था गरिनेछ र उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गरिनेछ । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा सवैभन्दा बढी कर उठाउने प्रथम द्वितिय र तृतीय हुने वडालाई सम्मान गरिनेछ । साथै आ.व. ०८१/८२ सुत्र सफ्टवेयरको राजश्व मोड्युबाट कर संकलनको व्यवस्था मिलाई मित्त व्ययिता अपनाइनेछ । यसका अलवा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा राजश्व वृद्धिको लागि कर लगाउन पाइने क्षेत्र पहिचान गरि त्यस तर्फ पालिकाको बिशेष ध्यान केन्द्रित गरिनेछ ।

आदरणीय नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

यहाँहरू समक्ष मैले आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रमहरू सकेसम्म वस्तुगत हुनेगरी संक्षेपमा प्रस्तुत गरें । राप्ती नगरपालिका सबै राप्तीवासीहरूको साझा घर हो । तसर्थ यसको समग्र विकास गर्ने जिम्मेवारी पनि हामी सबैको हो । अहिले म यहाँहरूजस्तै एउटा प्रतिनिधि पात्र मात्र हुँ । यहाँहरू पनि मजस्तै प्रतिनिधि हुनुहुन्छ । समस्त राप्तीवासीको आशा र भरोसा यसघडीमा हामीमाथि टिकेकोछ । लेखेर र बोलेर मात्र केही हुँदैन । गरेर देखाउनुपर्छ । र एकलैले केही गर्न सक्दैन । सबै मिलेमा अवस्य सक्नेछौं । अन्तमा यस नीति तथा कार्यक्रम निर्माणको क्रममा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने जनप्रतिनिधिहरू, नगरपालिकाका कर्मचारीहरू, विज्ञहरू लगायत सबैमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

जय राप्ती ! धन्यवाद ।

शमशेर लामा

नगर प्रमुख